

Sygn. akt I ACz 1254/15

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2015 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa R. G.

przeciwko W. L.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 29 kwietnia 2015 roku, sygn. akt I C 253/15

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 1254/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił wniosek powoda R. G. o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że wniosek podległ oddaleniu, gdyż powód, pomimo wezwania go zarządzeniem z dnia 21 lutego 2015 r. nie przedstawił dokumentów i informacji obrazujących jego sytuację finansową w sposób pełny i rzetelny. Przedłożone oświadczenie jest niekompletne i niewystarczające dla właściwej oceny wniosku. Powód, pomimo, że był wzywany o podanie wysokości dochodów żony, wskazał jedynie na okazijną pomoc żony, z którą pomimo separacji prowadzi gospodarstwo domowe w zakresie umożliwiającym zaspokojenie podstawowych czynności. Powód nie odpowiedział na pytanie Sądu czy posiada samochód. Ponadto powód nie wskazał, jakie są miesięczne koszty utrzymania rodziny i w jakim zakresie w tych kosztach partycypuje, mając na uwadze fakt, że powód jest właścicielem szeregu nieruchomości, w tym domu, którego utrzymanie generuje koszty, również w zakresie spłaty kredytu zaciągniętego na jego nabycie. Również przedłożone wyciągi z rachunków bankowych nie obrazują zakresu miesięcznych wydatków powoda i jego rodziny. W ocenie Sądu brak rzetelnych danych dotyczących sytuacji majątkowego powoda uniemożliwia weryfikację, czy powód jest w stanie ponieść koszty sądowe bez uszczerbku dla siebie i rodziny.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł powód, zaskarżając je w całości.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie przepisu art. 102 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez odmowę zwolnienia powoda od opłaty sądowej od pozwu w kwocie 100.000 zł, w sytuacji gdy

powód nie posiada środków na jej uiszczenie jak również nie posiada źródeł dochodu dających szansę na zgromadzenie oszczędności w tej kwocie.

W konkluzji powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powoda od opłaty od pozwu w całości, względnie w części.

W uzasadnieniu podniósł, że ustalenia faktyczne Sadu I instancji przemawiają za zasadnością wniosku. Posiadane przez powoda nieruchomości są przedmiotem egzekucji komorniczych, a wysokość opłaty od pozwu wyklucza możliwości zgromadzenia oszczędności w sytuacji gdy powód nie ma bieżącego źródła dochodu. Wskazał, że dochody jego żony nie przekraczają 9.000 zł. Powód pozostaje z żoną w separacji, Co musi wpłynąć na ich wzajemne relacje ekonomiczne. Do zażalenia zostało dołączone oświadczenie powoda, w którym podał, że miesięczne wydatki związane z utrzymaniem opiewają na łączną kwotę 1.200 zł, w tym koszty wyżywienia: 500 złotych, koszty transportu ok. 150 złotych, koszty ubrań ok. 150 złotych, koszt środków higieny: ok. 100 złotych, koszty związane z użytkowaniem telefonu: ok. 100 złotych, współuczestniczenie w pokrywaniu kosztów mediów: ok. 200 złotych. Oświadczył również, że nie jest właścicielem ani współwłaścicielem żadnego samochodu, posługuje się samochodem osobowym będącym własnością (...) sp. z o.o.; zarobki jego żony wynoszą ok. 9.000 zł miesięcznie, nie partycypuje w kosztach utrzymania swojej rodziny, na utrzymanie rodziny łoży żona powoda; koszty utrzymania rodziny powoda wynoszą ok. 6.500 złotych miesięcznie, w tym wyżywienie, ubrania, media — łącznie ok. 3.000 złotych miesięcznie, opłaty związane z nauką synów ok. 2000 złotych miesięcznie, indywidualne potrzeby żony powoda ok. 1.500 złotych miesięcznie, nie ma wpływu na aktywność zawodową jego synów; koszty związane regulowaniem należności o charakterze publicznym (podatki od nieruchomości) dot. siedliska wiejskiego w B., działki rolnej w Z. oraz domu letniskowego w Z., oraz obsługą kredytu zaciągniętego przez powoda na zakup nieruchomości położonej w B. ponoszone są przez córkę powoda K. G. — M., która jest faktycznym użytkownikiem tych nieruchomości. Nadto oświadczył, że przedłożone wyciągi z rachunków bankowych obrazują brak bieżącego obrotu na rachunkach, w następstwie dokonywanych zajęć komorniczych. Oświadczył, że innych rachunków nie posiada. Nie posiada też dostępu do rachunku bankowego żony.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie może odnieść zamierzonego skutku.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2005 Nr 167, poz. 1398 ze zm.) osoba fizyczna może domagać się zwolnienia od kosztów sądowych, jeżeli złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Wobec tego, zwolnienie od kosztów sądowych uzależnione jest od ustalenia przez Sąd, w oparciu o okoliczności dotyczące stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie, iż osoba ta nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania siebie i swojej rodziny. Powyższy stan winien wynikać z rzetelnego i wiarygodnego oświadczenia majątkowego zawierającego dane dotyczące wysokości uzyskiwanego dochodu, posiadanego majątku oraz stanu rodzinnego. Od sądu zależy uznanie tego oświadczenia za wystarczające do zwolnienia, stanowi ono bowiem wskazany przez ustawodawcę środek dowodowy, za pomocą którego ma zostać wykazana zasadność wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, co oznacza, że oświadczenie to podlega ocenie Sądu jak każdy inny środek dowodowy. Oświadczenie to podlega ocenie co do jego wiarygodności, przy czym zastosowanie znajdzie tu art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy trafnie uznał, że wniosek powoda nie zasługiwał na uwzględnienie. Powód nie przedstawił Sądowi wszystkich informacji i dokumentów, o jakie był wzywany. To nierzetelne zachowanie powoda uniemożliwiło Sądowi pełną ocenę sytuacji finansowej powoda.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, pozwany nie zasługuje na udzielenie mu dobrodziejstwa zwolnienia od kosztów sądowych, pomimo, że w zażaleniu podał pozostałe dane dotyczące swojej sytuacji finansowej, był wzywany przez Sąd I instancji.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że fakt posiadania przez powoda znacznego majątku wyłącza możliwość udzielenia mu zwolnienia od kosztów sądowych. Instytucja zwolnienia od ponoszenia kosztów sądowych nazywana jest często tzw. „prawem ubogich”, gdyż stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na swą bardzo trudną sytuację materialną, nie są w stanie uiścić kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego zarówno sobie, jak i rodziny.

Z dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń, opartych na oświadczeniu majątkowym powoda wynika wprawdzie, że nieruchomości stanowiące własność powoda zostały zajęte przez komornika, jednakże dotyczy to jedynie nieruchomości, które nie służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powoda i jego rodziny. Z oświadczenia majątkowego nie wynika, by zajęciu podlegała nieruchomość w B. zabudowana domem, o deklarowanej wartości 2.000.000 zł. Przeciwno tezie o niewydolności finansowej powoda świadczy fakt zakupu tej nieruchomości z przyznanego kredytu bankowego, co przemawia za uznaniem, że skarżący wykazuje wysoką zdolność kredytową.

Wskazać należy, że w postępowaniu wpałkowym o zwolnienie od kosztów sądowych stan faktyczny ustalany jest przez Sąd zasadniczo w oparciu o sporządzane osobiście przez stronę oświadczenie majątkowe. Sąd nie jest jednakże pozbawiony możliwości sprawdzenia stanu majątkowego i zdolności płatniczych strony ubiegającej się o zwolnienie. W tym celu stosownie do art. 109 ust. 1 u.k.s.c. Sąd może zarządzić stosowne dochodzenie, jeżeli na podstawie okoliczności sprawy lub oświadczeń strony przeciwnej powziął wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego strony domagającej się zwolnienia od kosztów sądowych lub z niego korzystającej. Przepis powyższy umożliwia sądowi podjęcie na każdym etapie postępowania dochodzenia w przypadku zaistnienia wątpliwości co do sytuacji materialnej lub zarobkowej strony wnioskującej o zwolnienie od kosztów sądowych.

Sąd Apelacyjny, biorąc pod uwagę podstawę faktyczną pozwu, treść oświadczenia majątkowego oraz treść wyjaśnień złożonych przez powoda na etapie postępowania zażaleniowego, podjął wątpliwości co do rzetelności złożonego przez powoda oświadczenia majątkowego a tym samym co do rzeczywistej sytuacji materialnej powoda. Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 109 ust. 1 u.k.s.c. zarządził dochodzenie celem ustalenia rzeczywistego stanu majątkowego powoda. Dopuszczone przez Sąd Apelacyjny w toku tego postępowania dowody potwierdziły, że złożone oświadczenie nie zostało sporządzone rzetelnie i jest niewiarygodne. W oświadczeniu majątkowym powód podał, że nie osiąga żadnych dochodów i nie posiada żadnych udziałów w spółkach prawa handlowego. Tymczasem jak wynika z danych zawartych w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, powód jest prezesem zarządu spółki (...) sp. z o.o. w W. oraz współnikiem w tej spółce. Nadto z danych zawartych w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym wynika, że powód jest również jedynym członkiem zarządu (...) sp. z o.o. w W., prezesem zarządu (...) sp. z o.o. w W., oraz prezesem zarządu (...) sp. z o.o. w W., posługując się samochodem osobowym będącym własnością tej spółki, co wynika z treści oświadczenia powoda. Nadto z wydruków treści ksiąg wieczystych pobranych z elektronicznego systemu ksiąg wieczystych wynika, że powód nadal jest właścicielem nieruchomości przy al. (...) w W. dz. nr (...)KW nr (...) oraz dz. nr (...)KW nr (...). Okoliczność posiadania przez powoda prawa własności wymienionej nieruchomości oraz udziałów w spółce (...) sp. z o.o. ani jego członkostwie w jej zarządzie oraz w zarządzie trzech innych spółek nie została ujęta w oświadczeniu o stanie rodzinnym, dochodach, majątku i źródłach utrzymania, co poddaje w wątpliwość także i pozostałe treści w nim zawarte.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nierzetelne przedstawienie przez powoda danych w oświadczeniu majątkowym spowodowało przyjęcie braku ustawowych przesłanek dla zwolnienia go od kosztów sądowych. Wskazać przy tym należy, że to na powodzie ciąży obowiązek uwiarygodnienia swojego wniosku. W tym stanie rzeczy należało oddalić zażalenie powoda, w konsekwencji odmawiając mu zwolnienia od kosztów sądowych w jakiegokolwiek części.

Z uwagi na powyższe, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji